

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY DO LIMY

Místo: Archiv ministerstva zahraničních věcí Peru (*Los Archivos del Ministerio de Relaciones Exteriores*), Lima, Peru

Termín cesty: 27.11.–13.12. 2010

Účel cesty: Organizace semináře a workshopů *Restoration and Conservation of Objects of Cultural Heritage, Lima 2010*.

Účastníci cesty: Dr. Ing. Michal Ďurovič, Ing. Benjamin Bartl, Mgr. Jan Šíblo (Univerzita Pardubice)

Zprávu podávají: Dr. ing. Michal Ďurovič, Ing. Benjamin Bartl

Datum vyhotovení: 21.2. 2011

Podpis ředitelky archivu : PhDr. Eva Drašarová, CSc.

Úvod:

V roce 2009 byl Národní archiv osloven Ministerstvem zahraničních věcí republiky Peru, aby připravil pro peruánské restaurátory 2 – 3 týdenní kurz restaurování archivních dokumentů. Zastupitelský úřad České republiky v Peru a posléze i velvyslanec Republiky Peru v ČR oficiálně oslovili Národní archiv s žádostí o uspořádání tohoto kurzu přímo v hlavním městě Peru Limě (Příloha 1 a 2). Záštitu nad touto akcí převzalo Ministerstvo kultury ČR, které ji zahrnuje do Programu spolupráce v oblasti kultury, školství, vědy a sportu mezi vládou ČR a vládou Peru na léta 2010 – 2012. Tento Program spolupráce byl stvrzen během návštěvy prezidenta V. Klause v Peru v listopadu 2009 a kromě uspořádání tohoto kurzu se též jednalo i o pomoc odborníků z České republiky při záchraně poškozené kaple Panny Marie Osamělé barokního komplexu San Francisco v Limě a některé další aktivity (výstavy, gastronomický festival, divadelní představení, přehlídka evropských filmů atd.).

Organizace odborného semináře a praktických workshopů týkajících se aktuálních problémů konzervace a restaurování archivního materiálu v Limě se za peruánskou stranu ujali Dr. Iván Augusto A. Pinto Román, Yolanda Bisso Drago a Larry Ivan Mendoza Navarro z Archivu ministerstva zahraničních věcí Peru (Los Archivos del Ministerio de Relaciones Exteriores), za českou stranu pak Dr. ing. Michal Ďurovič a Ing. Benjamin Bartl z Národního archivu Praha a Mgr. Jan Šíblo z Univerzity Pardubice (Fakulta restaurování). Seminář probíhal v prostorách ministerstva zahraničí a jednotlivá témata semináře byla vybrána po konzultaci s peruánskou stranou a odrážela specifické potřeby tamějších archivů. Podrobný program je uveden v Příloze 3 této cestovní zprávy. Účastníky semináře byli především praktičtí konzervátoři a restaurátoři pracující v archivech, vyučující oboru konzervace a restaurování z Univerzity San Marcos v Limě a další zájemci z řad odborné veřejnosti (seznam viz Příloha 4). Účast na samotných workshopech byla z praktických důvodů omezena na 8 účastníků.

Program:

27.–29. 11. 2010

Po příletu do Limy a ubytování v hotelu Ariosto ve čtvrti Miraflores byli účastníci přivítáni bývalým velvyslancem Peru v České republice Albertem Salasem Barahonou a přijali jeho pozvání na oběd a prohlídku města. Další den byl věnován přípravě konferenční místnosti, materiálu pro workshopy a organizačním záležitostem.

30. 11. 2010

Seminář byl zahájen slavnostním předáním certifikátů vedoucímu restaurátorovi archivu Ministerstva zahraničí Republiky Peru Larry Iván Mendoza Navarro a restaurátorce Národního ústředního archivu v Limě Milagros Lizeth Corrales Orozco o absolvování odborné stáže v České republice v rámci participačního projektu UNESCO „Studijní pobyt peruánských konzervátorů archiválií v České republice“ v roce 2008.

Úvodní dopolední seminář Dr. Ďuroviče byl věnován historii výroby papíru, degradačním procesům celulózy, konzervátorskému průzkumu a metodám čištění a dezinfekce. Zejména problém znečištění a mikrobiologického napadení je v archivech v Limě velmi naléhavý a aktuální.

Odpolední workshopy se týkaly provádění mikrobiologických průzkumů a technik provádění restaurátorského průzkumu. Večer přijali účastníci cesty pozvání na Pontificia Universidad Católica del Perú, kde v rámci VIII. Kolokvia informačních věd organizovaného Eloá Cruz Visalayou z fakulty humanitních věd prezentovali české školy zabývající se vzděláváním konzervátorů a restaurátorů.

Dr. Ďurovič zahajuje dopolední blok přednášek. / Z odpoledního workshopu: identifikace látek v papíru.

1. 12. 2010

Na přednáškách dopoledního bloku se podíleli všichni účastníci z ČR. V jeho průběhu byly prezentovány základní postupy konzervace a restaurování jednotlivých dokumentů uchovávaných v archivech. Zvláštní pozornost byla věnována metodám individuálního odkyselování, podlepování map a plánů, opravám trhlin, doplňování chybějících částí papíru, metodám dekonzervace a zpracování restaurátorské dokumentace.

Během odpoledního workshopu potom byly prakticky předvedeny různé metody podlepování velkoformátových map. Účastníci workshopu měli možnost si postupy sami vyzkoušet.

Z odpoledního workshopu: techniky podlepování map.

2. 12. 2010

Teoretická část programu se týkala výroby, vlastností, degradaci a metod konzervace usní a pergamenů. Přednášky připravil Mgr. Šíblo a Dr. Ďurovič. Výklad byl doplněn praktickými ukázkami možnosti identifikace různých typů činění usní.

Odpoledne bylo věnováno výuce historické techniky zdobení papíru mramorováním na odvaru z karagenu.

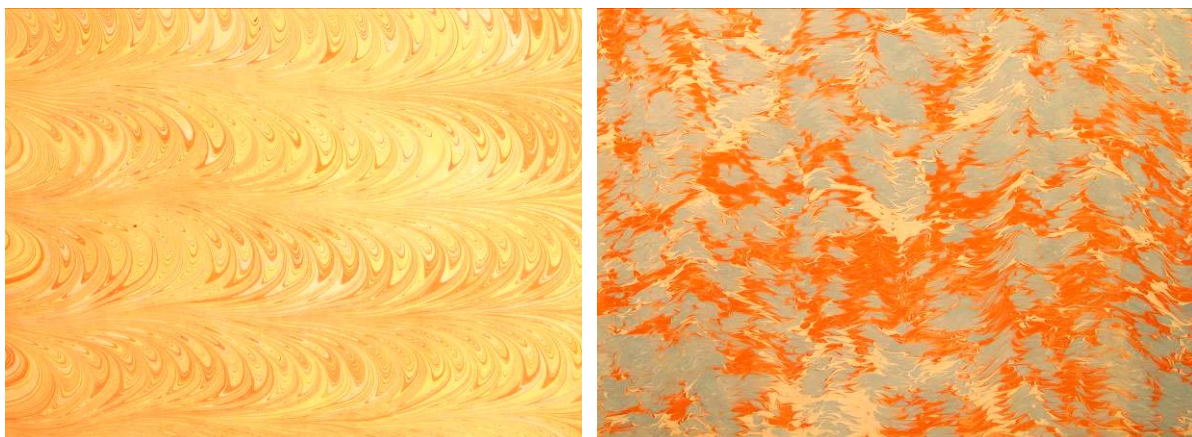

Z odpoledního workshopu: technika mramorování papíru na karagenu.

3. 12. 2010

Tématem první dopolední přednášky byla typologie, typická poškození a metody konzervace historických pečetí (Ing. Bartl). Dr. Ďurovič se dále zabýval přehledem historických fotografických technik, metodami jejich identifikace a možnostmi konzervace.

V rámci workshopu byla dokončena výuka mramorování započatá minulý den.

Z odpoledního workshopu: výsledky práce účastníků kurzu.

4.–5. 12. 2010

Díky laskavé pomoci peruánských kolegů (především Yolandy Bisso Drago) měli účastníci cesty o tomto víkendu příležitost navštívit několik kulturně-historicky pozoruhodných míst Peru (Cuzco, Saqsayhuamán, Tambomachay a Machu Picchu).

Z víkendové expedice na Machu Picchu.

6. 12. 2010

Aktuálním problémem je (nejen) v peruánských archivech koroze papíru železagalovým inkoustem. Detailní přehled výroby a mechanismu korozivního působení těchto inkoustů připravil pro dopolední seminář Dr. Ďurovič.

Odpoledne byly Ing. Bartlem demonstrovány metody stabilizace dokumentů psaných těmito záznamovými prostředky včetně procesu využívajícího pro odstranění iontů železa fytyáty vápenaté.

7. a 9. 12. 2010 (8. 12. je v Peru státní svátek)

V těchto dvou dnech byli účastníci semináře seznámeni s vývojem knižní vazby od předrománského období až po současnost. Byly také zmíněny typické způsoby poškození těchto vazeb a obvyklé postupy restaurování.

Během obou odpoledních praktických cvičení probíhala praktická výuka výroby pergamenové tzv. konzervační vazby podle C. Clarksona. Účastníci měli také možnost osobních konzultací týkajících se přístupu ke konzervaci konkrétních knih a spisů. Program připravil a vedl Mgr. Šíblo.

Večer 9. 12. přijali účastníci cesty pozvání na Universidad Nacional Mayor de San Marcos. Zde v rámci konference La Formación Superior en Conservación y Restauración en Patrimonio Cultural organizované Guillemem Núñezem Sotem z fakulty knihovních a informačních věd opět prezentovali české instituce zabývající se vzděláváním konzervátorů a restaurátorů (VŠCHT Prah, Univerzita Pardubice, SPŠG Praha). Protože byl zaznamenán zájem vedení fakulty knihovních a informačních věd o navázání spolupráce s těmito školami, bylo nabídnuto její zprostředkování.

Z odpoledního workshopu: výroba pergamenové konzervační vazby.

10. 12. 2010

Teoretický seminář Dr. Ďuroviče byl zaměřen na problémy preventivní péče o archivní fondy, tedy doporučené klimatické podmínky uložení, podmínky vystavování, požadavky na materiály používané pro dlouhodobou archivaci, krizové plánování a podobně.

Odpoledne byly vyhodnoceny mikrobiologické testy provedené minulý týden a demonstrována výroba ochranných krabic pro knihy a pergamenové listiny.

Účastníci workshopu s lektory.

11.–13. 12. 2010

V sobotu měli účastníci individuální program a v neděli se podle plánu navrátili zpět do České republiky.

Závěr:

Tento seminář byl pokračováním spolupráce České republiky s Republikou Peru v oblasti péče o archivní fond, která byla zahájena návštěvou Peru dr. Ďurovičem v roce 2006 a pokračovala již zmíněným participačním projektem UNESCO v roce 2008. Kromě předání samotných informací a znalostí peruánským kolegům v rámci tohoto semináře a praktických cvičení, za zásadní přínos cesty je nutné považovat první kontakty s významnými peruánskými universitami. Především zástupci nejstarší jihoamerické univerzity Universidad Nacional Mayor de San Marcos projeví vážný zájem o spolupráci s Univerzitou Pardubice (Fakulta restaurování) a VŠCHT Praha při přípravě vzdělávacích programů pro budoucí peruánské restaurátory na této universitě.

Samotné zajištění této cesty však nebylo bez problémů. Organizace této cesty a dalších aktivit v oblasti péče o památky Peru zajišťovalo Ministerstvo kultury. Na jaře 2010 Peru navštívila delegace pracovníků ministerstva kultury vedená tehdejší 1. náměstkem, aby dojednala některé konkrétní rozpracované projekty v kulturní oblasti. V červenci téhož roku finanční prostředky (cca ve výši 120 tis. Kč) na zajištění připravovaného semináře v Limě a vyslání experta na záchranu poškozené kaple Panny Marie Osamělé již nebyly k dispozici. Vzhledem k finančním omezením ve státním rozpočtu, které zavedla vláda ČR, obdržel Národní archiv od Ministerstva kultury v červenci 2010 oznámení, že cestu do Limy

pracovníkům Národního archivu a Univerzity Pardubice, kteří měli vést seminář v Limě, nebude financovat (Příloha 5). Tím bylo zamítnuto i slibované vyslání expertů na záchranu vzácné kaple. Dlužno dodat, že tento krok, byl peruánskou stranou přijat s velkými rozpaky.

Seminář se nakonec konal pouze díky finanční pomoci VŠCHT Praha, University Pardubice, soukromého dárce a vstřícnosti vedení Národního archivu.

TIC

Velvyslanectví České republiky Lima

Gestor: OKKP

Ostatní adresáti MZV: AMER; OAA; OZI; SKM; SMR

ZÚ:

Externí adresáti s propojením:

Ostatní externí adresáti: MV ČR - Národní archiv - Dr.ing.Michal Ďurovič (na10@mvcz.cz), MK ČR - zahraniční odbor, MŠMT ČR - zahraniční odbor

V Limě dne 03.02.2009

Č.j.: 186/2009-LIMA

Skart. znak: V/5

Věc: Uspořádání školicího semináře pro archiváře a restaurátory v Peru

V návaznosti na jednání s ředitelem archivu peruánského MZV dr.Ivánem Pintos si dovoluji tlumočit žádost peruánské strany o uspořádání během roku 2009 min.14-ti denního školicího semináře pro archiváře a restaurátory historických dokumentů jak pro odborníky působící na peruánském MZV, tak i přizvané odborníky z univerzit a místní konzervatoře, která oslavila sté výročí svého založení.

Žádost peruánského MZV se opírá o naplňování dohody o spolupráci v oblasti archivnictví podepsané v roce 2006 mezi MV ČR a Generálním archivem Peru, spadajícím pod MZV, Programu kulturní, vzdělávací, vědecké a sportovní spolupráce mezi ČR a Peru na léta 2006-2009, jakož i o předchozí působení českých archivářů v Peru, které je zde velmi ceněné.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti si dovoluji požádat MV ČR, jakož i další zainteresované instituce a odborníky o sdělení, zda a v jakém termínu by bylo možné požadovaný seminář – školení v Peru během roku 2009 uskutečnit.

V očekávání Vašich zpráv, zůstávám s pozdravem,

Vypracoval/a: PhDr. Věra Zemanová

Schválil/a: PhDr. Věra Zemanová, velvyslankyně

Příloha 2 Žádost velvyslance Peru v ČR Alberta Salase Barahony o organizace semináře pro peruánské archívní a knihovní restaurátory

Neoficiální překlad

V Praze dne 7. prosince 2009

Vážená paní
Eva Drašarová PhDr., CSc.
ředitelka
Národní archiv České republiky
Praha.-

Vážená paní ředitelko,

je mi ctí srdečně Vás pozdravit a informovat Vás, že ředitelství Hlavního archivu a dokumentace Ministerstva zahraničních věcí Peru obdrželo od velvyslankyně České republiky v Limě potvrzení českého zájmu o uskutečnění Semináře o restaurování a konzervování, který by se konal v průběhu roku 2010. Zmíněná meziinstitucionální spolupráce je součástí platné bilaterální Dohody o spolupráci v oblasti archivace a Programu o peruánsko-české spolupráci v oblasti kultury, vzdělání, vědy a sportu, který byl podepsán při nedávné státní návštěvě prezidenta České republiky do Peru, Prof. Václava Klause, v listopadu t.r.

Jak jistě víte zmíněný seminář, původně naplánován na první polovinu tohoto roku, byl odložen. Proto je nutné dohodnout nový termín a potvrdit datum, ve kterém by se seminář během první poloviny roku 2010 uskutečnil, tak jako upřesnit finanční pokrytí nákladů. Za peruánskou stranu musí být otázka přesného data dojednána mezi Ministerstvem zahraničních věcí Peru, Universidad Nacional Mayor de San Marcos a Pontificia Universidad Católica del Perú. Odhaduje se, že by přesná data mohla být navržena na počátku ledna 2010.

V otázce závazků jednotlivých stran se česká strana zavázala pokrýt výdaje na letenku odborníků Národního archivu v Praze, zatímco peruánská strana by převzala pokrytí výdajů na ubytování, stravování a přesun během konání semináře.

Apeluji na Vaši podporu a pochopení, aby se mohla iniciovat tak důležitá spolupráce mezi zúčastněnými institucemi, jak v Peru tak i v České republice. Budu velice rád, pokud byste co nejdříve potvrdila závazek Vaší instituce. Peruánská strana recipročně uskuteční odpovědné kroky k předběžnému požadovanému zajištění finančního pokrytí.

Využívám příležitosti, abych Vám vyjádřil svou hlubokou úctu a osobní uznání.

S úctou,

Alberto Salas Barahona
Velvyslanec Peru

Příloha 3 Program semináře

Seminar of Restoration and Conservation of Archival Documents

Lima 2010

Lectures 9:30 - 11 a. m.

Morning workshop 11 - 12 a. m.

Afternoon workshop 2– 4 p.m.

Number of lecture participants: without restriction

Number of workshop participants: maximum 8 conservators!)

Language: English (or Czech with translation to Spanish?)

Teachers:

Michal Ďurovič, MSc., PhD. – National Archives, Prague, Preservation Department

Benjamin Bartl, MSc. – National Archives, Prague, Preservation Department

Jan Šíblo, Mgr. – University of Pardubice, Faculty of Restauration

Programme

➤ Monday, November 29, 2010

Preparing tools, materials, equipments etc. for the workshops

➤ Tuesday, November 30, 2010

Topic: Paper I

Lectures:

Introduction

Pre-restoration survey, restoration treatment suggestion

History of papermaking

Properties of paper and their measurement

Degradation processes

Methods of disinfection

Methods of cleaning

Morning workshop

Identification of matters in paper as a mean of survey - theoretical part

Afternoon workshop

Identification of matters in paper as a mean of survey - practical part

Microbiological tests – identification of molds

➤ ***Wednesday, December 1, 2010***

Topic: Paper II

Lectures:

Methods of individual deacidification

Natural and synthetic adhesives

Methods of lining

Mending and filling of losses

Deconservation (old repairs removal)

Restoration documentation

Morning workshop

Methods of mending and filling of losses, preparation of glue for lining

Afternoon workshop

Lining of large scale objects

➤ ***Thursday, December 2, 2010***

Topic: Collagen materials - Parchment and Leather

Lectures

Parchment and leather manufacture

Structure, physical and chemical properties

Degradation processes

Conservation of parchment and leather

Morning workshop

Identification of vegetable-tanned and alum tawed skin. tests of fiber coherence

Afternoon workshop

Marbled papers

➤ ***Friday, December 3, 2010***

Topic: Seals

Lectures:

Types of seals

Materials and manufacture of seals

Damage

Conservation of seals

Making of a seal replica

Deposition of seals

Topic: Conservation of Photographic Materials

Lectures

History and development of photography

Identification of different photographic techniques

Causes of degradation

Conservation methods for positives and negatives

Morning workshop and Afternoon workshops

Marbled papers-continuous

Visit of the Archivo General de la Nación (approximately at 4 p.m.)

➤ Monday, December 6, 2010

Topic: Recording media

Lectures:

Iron-gall inks

Materials and manufacture of the ink

Iron gall ink corrosion

Conservation methods

Modern inks (from 2nd half of 19th cent.)

Brief history of its manufacture

Chemical constitution

Properties and stability

Conservation methods

Morning workshop

Fixation of modern inks before paper conservation

Afternoon workshop

Washing, deacidification and phytate process as means of iron gall inks conservation, bathophenanthroline test

➤ Tuesday, December 7, 2010

Topic: Bookbinding

Lectures:

Brief history of a bookbinding

Case studies (attention will be focused on representative examples of damage and their treatment)

Conservation of a book-block

Conservation of a binding

Morning workshop

Restoration treatment suggestion

Afternoon workshop

Conservation of bookbinding

➤ Wednesday, December 8, 2010

Public Holiday

➤ ***Thursday, December 9, 2010***

Topic: Bookbinding

Morning workshop:

Conservation of bookbinding

Topic: Training of Conservators in the Czech Republic

Lectures: (afternoon)

Institute of Chemical Technology Prague

Department of Chemical Technology of Monument Conservation

University Pardubice

Faculty of Restoration

Graphic school Prague

Department of Conservation

Academy of Fine Arts Prague

Meeting with deputies of universities and schools

6 p.m. - Colloquium with students of Pontificia Universidad Católica del Perú

➤ ***Friday, December 10, 2010***

Topic: Basics of Preventive Conservation

Lectures:

Recommended climatic conditions in repositories, air cleaning

Materials suitable for deposition of archival documents (properties and methods of their assessment)

Exhibiting of archival documents (International Council on Archives recommendation)

International standards ISO 9706, ISO 11799, ISO 162245

Emergency planning in archives and libraries

Building of archives in the Czech Republic

Afternoon workshop:

Evaluation of microbiological tests

Preparing of some kinds of protective boxes

PERÚ

Ministerio
de Relaciones Exteriores

Relación de Participantes a las conferencias de los expertos checos

Ministerio de Relaciones Exteriores

1. Larry Iván Mendoza Navarro
2. Rubi Milagros Valentín
3. Lizeth Sánchez Molero
4. Luz Ángela Luna
5. Cecilia Castillo
6. Joel Fournier

Biblioteca Nacional

7. Emma Cortés Carrillo
8. Ana Bellido
9. Juan Martínez Mendoza

Archivo General de la Nación

10. Milagros Corrales
11. Mercedes Bustinza
12. Segundo Peña Zurita
13. Amancio Arellán Malpica

Universidades

14. Guillermo Núñez (Universidad Nacional Mayor de San Marcos)
15. Aída Mendoza Navarro (Universidad Católica Sedes Sapientaire)
16. Vilma Fung Henríquez (Universidad Católica Sedes Sapientaire)
17. Liliana Melchor (Escuela Superior de Bellas Artes)
18. Javier Mendoza Suño (Pontificia Universidad Católica del Perú)

Embajada del Paraguay

19. P.S. Stella Maris Martínez Núñez
20. Hermelinda Pacheco Montiel

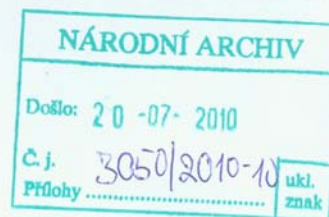
Příloha 5 Oznámení Ministerstva kultury o úsporných opatřeních

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1

telefon: 257 085 111
fax: 224 318 155
e-mail: posta@mkcr.cz

Vážená paní
PhDr. Eva Drašarová, CSc.
ředitelka
Národní archiv
Archivní 4/2257
149 00 Praha 4 - Chodovec

Váš dopis značky

Naše značka

MK-S 7790/2010 OZ

Vyřizuje / linka

Marta Hudousková/300

V Praze dne

14.7. 2010

Vážená paní ředitelko,

s odvoláním na naše jednání ve věci zamýšleného semináře o konzervování a restaurování v Limě vedeného českými odborníky, který byl naplánován na listopad 2010 a projednán s peruánskou stranou během pracovní návštěvy I. náměstka ministra kultury Stanislava Karabce v Peru v dubnu t.r. mi dovoluete sdělit, že peruánská strana projevila zájem pouze o restaurování dokumentů.

Nicméně vzhledem k úsporným opatřením, které v současné době probíhají na Ministerstvu kultury ČR, si Vám dovoluji sdělit, že není ve finančních možnostech MK ČR hradit náklady pracovníkům Národního archivu na cestu do Limy na zmíněný seminář.

Děkuji za pochopení.

S pozdravem

Roman Kallup
pověřen řízením zahraničního odboru